

Odbor environmentální a ekologického zemědělství

Management chovu koní v ekologickém zemědělství

Pravidla týkající se managementu pro chov koní v režimu ekologického zemědělství vycházející ze současné legislativy:

Koně jsou specifická hospodářská zvířata. Jejich využití je dnes především pro hobby a sport (díky kterému však ověřují stále svou užitkovost a plemenné standardy), ačkoliv nezanedbatelný počet především chladnokrevných koní pracuje v lesním hospodářství a také v zemědělství jako ekologicky čistá tažná síla. Někteří koně jsou také chováni pro masnou či mléčnou produkci, tento trend však není zatím v České republice příliš rozšířen. U mléčného využití koní (výroba sýrů a mléka) lze v blízké budoucnosti očekávat produkci vyvolanou mezerou na trhu, podobně jako v okolních státech, kde již takové ekofarmy existují.

Z důvodů zvýšených nároků koní na výživu a péči, a vzhledem k jejich specifickému hospodářskému využití, je nutné přisoupit odděleně k chovu koní za účelem masné či mléčné produkce, a koní chovaných za účelem jiným. Obecně se z důvodu přirozené odolnosti (a tedy menší pravděpodobnosti, že bude nutné krmit nepovolená krmiva a přípravky) doporučuje chovat na ekofarmách koně takzvaných rustikálních plemen, navyklé pobytům na pastvách i v dlouhodobě nepříznivém počasí.

Zejména u koní, kteří mají ve svém průkazu příznak „určen pro spotřebu“, a jsou certifikováni jako „bio“, nebo jsou používáni pro produkci mléka, je požadováno plnění Nařízení Rady č. 834/2007 a Nařízení Komise č. 889/2008, a zákona o ekologickém zemědělství (242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a novelizací) – tedy stejně jako u všech ostatních hospodářských zvířat v režimu ekologického zemědělství, zejména co se týče biokrmiva. U koní s mléčnou produkcí koně nesmí být za žádných okolností krmeni nebo chováni v rozporu s pravidly pro ekologický chov hospodářských zvířat.

Pro chov koní jsou mimo jiné uplatňovány následující pravidla v příslušných legislativních aktech:

Nařízení Rady č. 834/2007

Článek 5

písm. k) „krmení hospodářských zvířat **ekologickým krmivem** složeným ze zemědělských složek získaných z ekologického zemědělství a z přírodních nezemědělských látek“;

To znamená, že majitel stáje musí případným zákazníkům, kteří mají ve stáji ustájené koně, nebo osobám, které ke koním majitele docházejí, vysvětlit pravidla ekologického zemědělství, a zejména zamezit přikrmování koní krmivem, nepocházejícím z ekologického zemědělství a doplňkovými látkami používanými ve výživě zvířat, které nejsou pro ekologické zemědělství povoleny. To platí pro všechny koně ustájené na ekofarmě. Koně konvenčních chovů, kteří se ve stáji vyskytují přechodně, po dobu maximálně 30 dnů v kuse, nebo 60 dnů v roce, nemusí být registrováni pro EZ. Po dobu pobytu na ekofarmě se však na tyto koně také vztahují i všechna ostatní pravidla a zásady ekologického chovu zvířat. Je možné je také pást na pastvinách v režimu EZ společně s ostatními koňmi z ekofarmy. Výkaly od takového koně smí být na farmě používány. Pokud kuň překročí tento roční limit pobytu na ekofarmě, musí být zaregistrován do režimu ekologického zemědělství. Pokud kuň registrovaný na ekofarmě přebývá po přechodnou dobu (maximálně 30 strávených nocí v roce) na jiné farmě (z důvodu připouštění, pobytu na závodech a podobně), není tím dotčena jeho registrace v EZ, a po návratu se může jeho hnuj využívat na ekofarmě. Tato výjimka se nevztahuje na koně, jejichž maso je určeno ke spotřebě, případně jsou dojeni, a jsou certifikováni jako „bio“.

písm. l) „uplatňování chovatelských postupů, které zlepšují imunitní systém a posilují přirozenou obranu schopnost vůči nákazám, zejména **zajištění pravidelného pohybu a přístupu na otevřená prostranství a případně na pastviny**“.

Tyto zásady dále rozvádí článek 14 - Pravidla živočišné produkce:

písm. b-ii) „chovatelské postupy, včetně intenzity chovu a **podmínek ustájení** zaručují splnění vývojových, fyziologických a etologických potřeb zvířat“;

Tyto podmínky nařizuje také mimo jiné Zákon 166/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (tzv. veterinární zákon), a zákon na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jejich naplnění co se týče uspořádání stáje a jejího provozu plně vyhovuje pro podmínky stájí v režimu EZ, nad jejich plněním dohlíží SVS.

písm. b-iv) „počet hospodářských zvířat je omezen, aby se minimalizovala nadměrná pastva, udusání půdy, eroze nebo znečištění způsobené zvířaty nebo roznášením jejich hnoje“;

*Při trvalém pobytu na ekofarmě maximálně 2 koně na hektar ekofarmy (vyplývá z Nařízení EK č. 889/2008, článek 15; **upozornění**: dotační programy agro-environmentálních opatření a LFA jsou však přísnější a povolují maximálně 1,5 VDJ na ha/rok – koně do 3 let platí za 0,75 VDJ, koně nad 3 roky platí za 1,3 VDJ).*

písm. b-vi) „vazné ustájení nebo izolování hospodářských zvířat je zakázáno, pokud se nejedná o jednotlivá zvířata a o omezenou dobu a pokud to není na místě se zřetelem na bezpečnost, životní podmínky zvířat nebo veterinární důvody“;

písm. c-iii) „nepoužívají se jiné druhy umělého rozmnožování (než umělé oplodnění) jako jsou klonování a přenos embryí“;

Zároveň není povoleno, kromě výjimečných případů, kdy to vyžaduje léčba, používat hormonální přípravky k podpoře zabřeznutí.

U koní lze, vzhledem k nedostatečné plemenné základně jedinců v režimu EZ, připouštět kobyly hřebci z necertifikovaného chovu, a naopak.

písm.d-iii) „hospodářská zvířata s výjimkou včel mají stálý přístup na pastvu nebo k objemnému krmivu“;

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008

Způsob ustájení a chovatelské postupy dále rozšiřuje v tomto Nařízení článek 10:

odst. 1. „tepelné izolace, topení a větrání budov zajišťují, aby se proudění vzduchu, prašnost, teplota, relativní vlhkost a koncentrace plynů udržovaly v rozmezí, které není pro zvířata škodlivé. Budova v hojné míře umožňuje přirozené větrání a přístup denního světla“;

Prostředí ve stáji a kvalita vzduchu:

Stáj musí mít prostředí, které je přizpůsobeno ustájeným koním.

Všichni koně ve stáji musejí mít zajištěn průběžný přísun čerstvého vzduchu.

odst. 2. „ustájovací prostory nejsou povinné v oblastech s příhodnými podnebnými podmínkami, které zvířatům umožňují žít venku“;

Upozornění: koně, chovaní nepřetržitě na pastvě (takzvaně 24/7), musí mít možnost volného přístupu do přístřešku, nebo haly k odpočinku, nebo do stáje, která jim poskytne ochranu v létě proti přímému slunci, v zimě proti špatnému počasí a ochranu před predátory – dle vyhlášky č. 208/2004 Sb. ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb., § 5 Minimální standardy pro ochranu koní – kontroluje SVS.

Článek 11:

Odst. 1. „podlahy ustájovacích prostor jsou hladké, nikoli však kluzké (...)“

Odst. 2. „Ustájovací prostory jsou vybaveny pohodlným, čistým a suchým prostorem na spaní/odpočinek o dostatečné rozloze, který je tvořen pevnou konstrukcí bez roštů. Prostor k odpočinku je vybaven dostatečně velkým suchým místem ke spaní, které je pokryto podestýlkou. Podestýlka sestává ze slámy nebo jiného vhodného přírodního materiálu. Může být vylepšena a obohacena o jakékoli minerální produkty vyjmenované v příloze I.“(Nařízení)

Článek 23:

Odst. 4. „Stáje, kotce, zařízení a potřeby se řádně čistí a dezinfikují, aby se zabránilo přenosu infekce a usídlení patogenních organismů. Trus, moč a nespotebované nebo vysypané či vylité krmivo se odstraňují tak často, jak je potřeba pro minimalizaci zápachu a výskytu hmyzu nebo hlodavců“

Článek. 35, odst. 2 V případě jednotek ekologické rostlinné a živočišné produkce je v produkční jednotce zakázáno skladovat jiné vstupní produkty než ty, které jsou povoleny tímto nařízením.

To znamená, že všichni koně přítomní na ekofarmě nejen nesmí být krmeni nepovolenými krmivy a doplňkovými látkami, ale tyto nesmí být na ekofarmě ani skladovány.

Zákon č. 242/2000 Sb.

Za správní delikt je dle zákona č. 242/2000 Sb., §33 mimo jiné považováno, když právnická nebo podnikající fyzická osoba jako osoba zařazená do přechodného období nebo jako osoba podnikající v ekologickém zemědělství:

- a) „Použije nepovolená krmiva, krmné suroviny, krmné směsi, doplňková krmiva, doplňkové látky a premixy (...) čistící a desinfekční přípravky pro čištění a desinfekci chovatelských budov a zařízení, přípravky a prostředky proti škůdcům ve stájích a chovatelských zařízeních nebo osiva“
- b) „Přepravuje zvířata nepovoleným způsobem“
- c) „Používá vazné ustájení zvířat“ (v rozporu s „Nařízením“)
- d) „Nepodporuje přirozenou imunitu zvířete“
- h) „Chová na farmě stejný druh zvířete ekologickým i neekologickým způsobem“
Neplatí pro dočasný pobyt neregistrovaných koní (max. 30 dní v kuse nebo 60 dní v roce na ekofarmě), pokud tím nejsou dotčena ostatní pravidla chovu hosp. zvířat v na ekofarmě
- j) „Používá v chovu zvířat preventivně alopatická a veterinární léčiva nebo antibiotika“
- o) „Nezajistí zvířatům podmínky ustájení odpovídající fyziologickým a etologickým potřebám zvířat“
- q) „Nezajistí zvířatům minimální plochy ustájení a výběhů, jakož i jiné parametry prostor, určených pro různé druhy a kategorie zvířat“
- r) „Nezabrání devastaci půdy a vegetace nadměrnou pastvou zvířat“
- s) „Nezajistí zvířatům přístup na pastvu nebo do venkovních výběhů“

Metodický pokyn bude zveřejněn na webových stránkách ministerstva zemědělství

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 4. 2010

ředitel odboru environmentálního a ekologického zemědělství